

MINISTERIE VAN OPENBARE WERKEN

Mr. Jagernath Lachmonstraat no. 167, Paramaribo, Suriname
Tel. 490777 | Email : sec.minister@publicworks.gov.sr | Website: <http://publicworks.gov.sr/>

No: MOW 749/22

Aan : De President van de Republiek Suriname,
Zijne Excellentie,
De heer Chandrikapersad Santokhi
Alhier

Cc :
Uw Referentie :
Datum : 6 mei 2022
Bijlage(n) : 1 (één)

Onderwerp : verzoek in behandeling nemen in de eerstvolgende Regeringsraad

Zijne Excellentie,

Hierbij doe ik u ter behandeling in de eerstvolgende Regeringsraad vergadering toekomen het Regeringsraadsvoorstel MOW 749/22/Geh dd. 6 mei 2022 inzake "Vaststelling procedure voor het aangaan van een Public Private Partnership (PPP) tussen de Staat Suriname en derden".

Hopende op uw medewerking in deze.

Hoogachtend,

Minister van Openbare Werken,
dr. Riad J. Nurmohamed
(App: 8500283 / E: riadnur@hotmail.com)

Ministerie van Openbare Werken
Regeringsraadsvoorstel

No.: *mow 748/22/Geh*
Datum: *6 mei 2022*

Ag.no.Regeringsraadsvergadering
Datum vergadering RvM

1. Onderwerp:

Vaststelling procedure voor het aangaan van een Public-Private-Partnership (PPP) tussen de Staat Suriname en derden.

2. Meegezonden stukken:

- Notitie dd. 14 januari 2022 betreffende PPP als ontwikkelingstool voor de overheid.
- Verslag gehouden consultatie met stakeholders dd. 12 april 2022 (inclusief presentielijst).

3. Formulering van de gewenste Raadsbeslissing:

Dat de Regeringsraad heeft goedgekeurd dat ter realisatie van een Public-Private-Partnership (PPP) tussen de Staat Suriname en derden de volgende procedure wordt vastgesteld om gefaseerd te werken naar de realisatie van projecten op korte termijn:

	Fase:	Subfase:	Actie:	Verantwoordelijke:	Goedkeuring door:
A.1	Initiatie	Markt interesse analyse	Longlisting projecten	Sector ministerie	RVM
A.2			Intentie Bekendmaking shortlist projecten (REOI)	Vakministerie	Vakminister
A.3			Letter of Interest (LOI)	Investeerders	Vakministerie
A.4			Registratie van Belangstellenden (incl. presentatie), due diligence en ervaring	Vakministerie	Vakministerie
A.5			Shortlisten inschrijvers	Clusterministers (cq ppp-team)	Vakminister
B.1	Feasibility	Pre-Feasibility	Quick scan marktbehoefte dienst	Investeerder\sector ministerie	Cluster ministers (cq ppp-team)
B.2			Concept PPP keuze	Investeerder\sector ministerie	Cluster ministers (cq ppp-team)

B.3		Feasibility	Terms of Reference (TOR)	Vakministerie	Vakminister
B.4			Feasibility report	Investeerder	Vakministerie/RVM
B.5			Concept PPP-overeenkomst	Investeerder\Vakministerie	MinFin
C.2	Contractering	Offerte	Request for Proposal (RFP)	Vakministerie	RvM
D.1	Uitvoering	Planning	Projectplan formuleren (Fasering, tijdschema, subcontracting, arbeid, materialen, etc.)	Investeerder	Vakministerie
D.2		Subcontracting	Contractering onderdelen	Investeerder	Investeerder
E	Beheer	Post-Oplevering	Onderhoud en Managementcontracten	Investeerder	Vakministerie\MinFin

4. Toelichting c.q. toelichtende notitie:

Suriname staat voor steeds veranderende uitdagingen (klimaat, economie, energie, demografie, etc.) en zal binnen korte tijd de problemen structureel en op een duurzame manier moeten aanpakken. De regering is hierdoor geprikkeld om te verbeteren, te innoveren en in te spelen op de toenemende vraag van de samenleving en dat is een reden waarom de regering alternatieve manieren zoekt om voorzieningen te financieren, zoals bijvoorbeeld infrastructuur, woningbouw, afvalbeheer, transport-, etc.

In het kader van een terugtrekkende overheid zal de Regering van de Republiek Suriname in het algemeen, net als andere ontwikkelingslanden, ook enkele maatregelen nemen om particuliere investeerders aan te trekken om Publiek Private Samenwerkingen (PPP) aan te gaan. Deze samenwerkingen kunnen in diverse vormen plaatsvinden zoals uiteengezet in de bijgevoegde notitie. Belangrijk is dat de procedure ter realisering eenduidig en transparant dient te zijn. Het Ministerie van Openbare Werken heeft op 12 april 2022 een consultatie gepleegd met de betrokken actoren en hun zienswijze verwerkt in de procedure ter realisering van een PPP.

5. Urgentie van de te nemen beslissing:

Om zo spoedig mogelijk het beleid op het gebied van het aangaan van PPP verder te ontwikkelen en uit te voeren, is een beslissing in deze op korte termijn gewenst.

6. Wijze van voorbereiding (departementaal):

De voorbereiding is door het Ministerie van Openbare Werken i.o.m. de betrokken actoren geschied.

7. Advies van het Ministerie van Financiën en Planning:

N.V.T.

8. Advies andere betrokken Ministerie, c.q. instanties:

N.V.T.

9. Voorlichting/publiciteit:

De voorlichting zal op adequate wijze geschieden.

10. Voorgestelde datum van behandeling in de Regeringsraad:

In de eerstvolgende vergadering van de Regeringsraad.

11. Eventueel andere opmerkingen:

N.V.T.

12. Contact ambtenaar:

**De Wnd. Directeur van het
Directoraat Civieltechnische Werken,**

- Dhr. S. Mohan BSc – tel.no. 464088

De Minister van Openbare Werken,

-Dr. Riad Nurmohamed -

MINISTERIE VAN OPENBARE WERKEN

Notitie

Aan : De Minister van Openbare Werken, Dr. Riad J. Nurmohamed
Van : Coördinator Woningbouw en Verkavelingen
Datum : 14 januari 2022
Betreft : PPP als ontwikkelingstool voor de overheid

---

1 Algemeen

Suriname staat voor steeds veranderende uitdagingen (klimaat, economie, energie, demografie, etc.) en zal binnen korte tijd de problemen structureel en op een duurzame manier moeten aanpakken. De regering is hierdoor geprikkeld om te verbeteren, te innoveren en in te spelen op de toenemende vraag van de samenleving en dat is een reden waarom de regering alternatieve manieren zoekt om voorzieningen te financieren, zoals bijvoorbeeld infrastructuur, woningbouw, afvalbeheer, transport-, etc.

In het kader van een terugtrekkende overheid wil de Regering van de Republiek Suriname in het algemeen, net als andere ontwikkelingslanden, ook enkele maatregelen nemen om particuliere investeerders aan te trekken om Publiek Private Samenwerkingen (PPP) aan te gaan. Deze partnerschappen hebben veel voordelen;

1. Ze zorgen voor economische groei, want hoe meer PPP-projecten worden opgestart, hoe meer het bbp groeit.
2. Ze brengen kapitaal op de markt en creëren tegelijkertijd werkgelegenheid voor de lange termijn, wat op zijn beurt de consumptie stimuleert, meer welvaart genereert en een sterkere economie stimuleert.
3. Verder tappen PPP's alternatieve middelen. Gebruik maken van PPP is een effectieve manier om de kloof te overbruggen tussen vraag en middelen, kwaliteit en toegankelijkheid, en risico en voordeel. Het vermogen om risico's te delen, externe financiële middelen aan te boren en te profiteren van investeringen in de particuliere sector en intellectueel kapitaal, geeft beleidsmakers in de publieke sector meer flexibiliteit bij het toewijzen van zowel menselijke als financiële middelen.

2 Modellen van PPP

Er zijn verschillende modellen van PPP's, van de minst geavanceerde vormen van betrokkenheid van de particuliere sector tot de meest complexe vormen van PPP die grotere risico-overdrachten van de publieke naar de private partij impliceren.

2.1 Build Operate Transfer (BOT)

Een BOT-model wordt over het algemeen gebruikt om een afzonderlijke asset te ontwikkelen in plaats van een heel netwerk, bijvoorbeeld een tolweg. Deze eenvoudige structuur biedt de meeste vrijheid voor de partner uit de private sector tijdens de bouw en de publieke sector draagt het aandelenrisico.

2.2 Build Operate Own (BOO)

Dit is een vergelijkbare structuur als BOOT (hieronder), maar de faciliteit wordt niet overgedragen aan de partner in de publieke sector. Een BOO-transactie kan in aanmerking komen voor belastingvrijstelling en wordt vaak gebruikt voor waterbehandeling of elektriciteitscentrales.

2.3 Build Operate Own Transfer (BOOT)

De particuliere sector bouwt en is gebruiker van de faciliteit voor de duur van het contract, met als primaire doel het terugverdienen van de bouwkosten (en meer) tijdens de operationele fase. Aan het einde van het contract wordt de faciliteit teruggegeven aan de overheid. Deze structuur is geschikt wanneer de overheid een groot financieringstekort voor infrastructuur heeft, aangezien het eigen vermogen en het commerciële risico voor de duur van het contract bij de particuliere sector blijven. Dit model wordt vaak gebruikt voor school- en ziekenhuiscontracten.

2.4 Design Build (D&B)

Het contract wordt gegund aan een private partner voor het ontwerpen en bouwen van een faciliteit of een stuk infrastructuur die voldoet aan de prestatiespecificatie in het PPP-contract. Dit type partnerschap kan tijd besparen, geld besparen, sterkere garanties bieden (omdat het werk met een enkele entiteit plaatsvindt in plaats van een consortium) en extra projectrisico toewijzen aan de particuliere sector

2.5 Ontwerp – Bouw – Financiën (Design Build Finance)

De particuliere sector bouwt een actief en financiert alleen de kapitaalkosten tijdens de bouwperiode.

2.6 Design – Build – Finance – Operate (DBFO)

Design – Build – Finance – Maintain (DBFM)

Design – Build – Finance – Maintain – Operate (DBMFO)

Net als BOOT wordt DBFO (en zijn variaties) meer gebruikt in het VK voor PFI-projecten (Private Finance Initiative). De particuliere sector ontwerpt, bouwt, financiert, exploiteert een actief en verhuurt het vervolgens terug aan de overheid, doorgaans over een periode van 25 tot 30 jaar. Het lange termijn risico van de publieke sector wordt verminderd en de regelmatige betalingen maken het een aantrekkelijke optie voor de private sector.

2.7 Design, Construct, Maintain en Finance (DCMF)

Design, Construct, Maintain en Finance lijkt sterk op DBFM. De private entiteit creëert de voorziening op basis van specificaties van de overheid en verhuurt deze aan hen terug. Dit is over het algemeen de afspraak voor PPP-gevangenisprojecten.

2.8 Operate & Maintain (O & M)

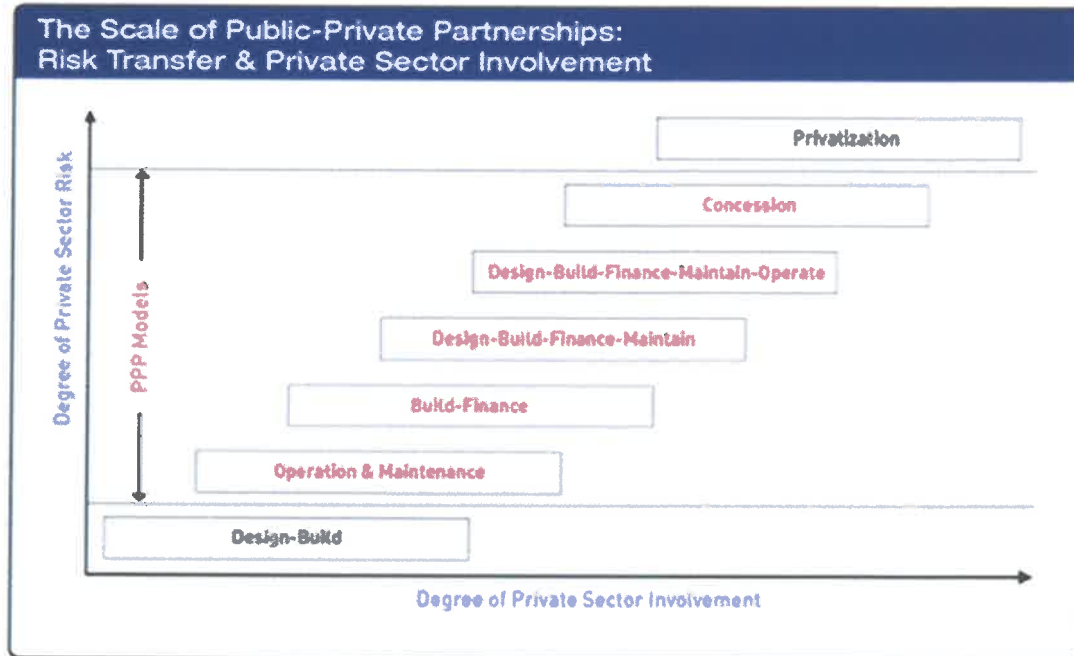
In een O&M-contract beheert en onderhoudt een particuliere exploitant de activa voor de publieke partner, meestal tot een overeengekomen niveau met gespecificeerde verplichtingen. De werkzaamheden worden vaak uitbesteed aan gespecialiseerde onderhoudsbedrijven. De betaling voor dit contract is ofwel via een vaste vergoeding, waarbij een forfaitair bedrag aan de particuliere partner wordt gegeven, of, meer gebruikelijk, een prestatiegebonden vergoeding. In deze situatie wordt de prestatie gestimuleerd met behulp van een pain share / gain share-mechanisme, dat de private partner beloont voor overprestatie (volgens de overeengekomen SLA's) of een dwangsom induceert voor werk dat niet wordt uitgevoerd.

Hieronder verschillende belangrijkste 5 modellen van PPP's zijn gepresenteerd:

Schemes	Modalities
Service contracts	The private party procures, operates and maintains an asset for a short period of time. The public sector bears financial and management risks
Operation and management contracts	The private sector operates and manages a public owned asset. Revenues for the private party are linked to performance targets. The public sector bears financial and investment risks
Leasing-type contracts: <ul style="list-style-type: none"> • Buy-build-operate (BBO) • Lease-develop-operate (LDO) • Wrap-around addition (WAA) 	The private sector buys or leases an existing asset from the government, renovates, modernizes, and/or expands it, and then operates the asset, again with no

	obligation to transfer ownership back to the government
<p>Build-operate-transfer (BOT):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Build-own-operate-transfer (BOOT) • Build-rent-own-transfer (BROT) • Build-lease-operate-transfer (BLOT) • Build-transfer-operate (BTO) 	The private sector designs and builds an asset, operates it, and then transfers it to the government when the operating contract ends, or at some other pre-specified time. The private partner may subsequently rent or lease the asset from the government.
<p>Design-Build-Finance-Operate (DBFO):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Build-own-operate (BOO) • Build-develop-operate (BDO) • Design-construct-manage-finance (DCMF) 	The private sector designs, builds, owns, develops, operates and manages an asset with no obligation to transfer ownership to the government. These are variants of design-build-finance operate (DBFO) schemes.

Het type PPP-contract heeft grote invloed op de economische groei, aangezien het contract bepalend is voor de mate van betrokkenheid van de private sector. Naarmate de betrokkenheid van de private sector toeneemt, neemt ook de kwaliteit van het project en de kennis toe. Maar ook de overdracht van risico zoals weergegeven in onderstaande grafiek.

3 PPP-procedure voor Suriname

Het doel van een PPP is het leveren van verbeterde diensten en een betere prijs-kwaliteitverhouding, voornamelijk door middel van een passende risico-overdracht, het aanmoedigen van innovatie, een groter gebruik van activa en een geïntegreerd beheer van het hele leven, ondersteund door particuliere financiering.

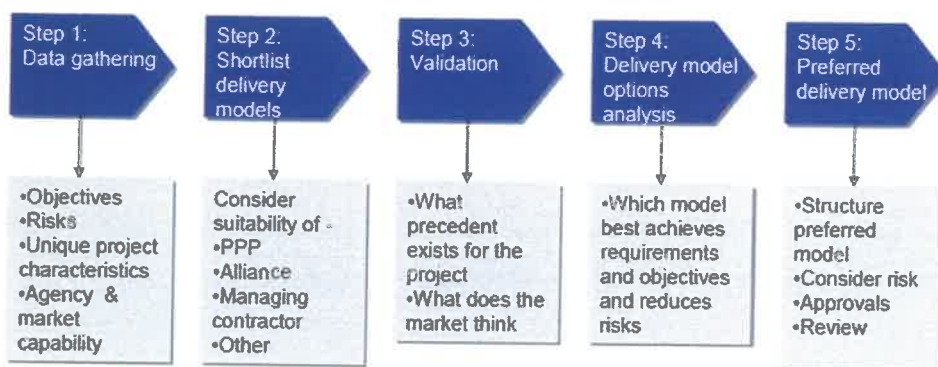
Overheden verschillen in de leidende principes die aan de basis liggen van hun PPP-programma's. Leidende principes van een PPP-programma kunnen zijn:

1. Waar voor je geld: PPP-projecten moeten een betere prijs-kwaliteitverhouding opleveren dan conventionele levering. Waar voor je geld is de combinatie van kosten, prijs, kwaliteit, kwantiteit, tijdigheid en risico van het PPP-project in vergelijking met publiek levering. Als een PPP-project geen betere combinatie van deze factoren biedt, dan moet het worden geleverd via een conventionele benadering via conventionele openbare aanbestedingen.
2. Betaalbaarheid: PPP-projecten mogen alleen worden gegund als de overheid dat kan voldoen aan de betalingen of verplichtingen die nodig zijn voor de duur van het contract, en/ of als gebruikers in staat zijn de vereiste tarieven of gebruikersvergoedingen te betalen. Als de fiscale begroting of gebruikers de toezeggingen niet kunnen nakomen, mag het project niet worden uitgevoerd zoals: een PPP. Betaalbaarheid is echter ook een criterium voor de openbare uitvoering van projecten. Sommige projecten zijn mogelijk niet betaalbaar als ze openbaar worden opgeleverd.
3. Commerciële levensvatbaarheid: PPP-projecten mogen niet worden uitgevoerd als ze dat niet zijn commercieel levensvatbaar of financierbaar voor de particuliere sector. De concessiehouders in PPP's moeten winstgevend blijven om het project te laten slagen en waarde te leveren.
4. Beheersbaarheid: Een PPP-project moet beheersbaar zijn voor zowel de contracterende instantie en voor de concessiehouder. De aanbestedende dienst moet ervoor zorgen: de contractuele overeenkomst en de bijbehorende monitoring- en beheersprocedures zijn duidelijk en werkbaar. De aanbestedende dienst moet er ook voor zorgen dat capaciteit aanwezig is om het contract te beheren en voor de aanbestedende dienst om te voldoen aan zijn verplichtingen uit het contract.
5. Aanvaardbaarheid: Een van de centrale verantwoordelijkheden van de overheid is ervoor te zorgen dat eerlijkheid en bescherming van het algemeen belang. Voor elk project, de aanbestedende autoriteit moet overwegen of het acceptabel en in het openbaar zal zijn belang om de openbare infrastructuur of dienst via een PPP te leveren. Dit kan vereisen: zorgvuldige communicatie om zowel gebruikers als het publiek voor te lichten en voor te bereiden.

De belangrijkste leidende principes van een PPP-project zijn weergegeven in onderstaande figuur (Bron: Caribbean PPP Toolkit 2017, The World Bank).

De investeerder zal passende bestaande PPP-modellen (Lease, BOT, DBFO, etc.) gebruiken voor realisatie en financiering. De overheid wil de rol van particulieren stimuleren en zal haar rol strikt beperken tot het testen van de naleving van wet- en regelgeving, goed bestuur, de selectie van in aanmerking komende voorstellen en het afgeven van de benodigde vergunningen. Afhankelijk van het project type kan de overheid in min of meerdere mate inkomen.

4 Risico factoren

De overheid moet ervoor zorgen dat het ontbreken van een regelgevend kader wordt weggewerkt; fragiele institutionele structuren en twijfelachtige financiële stabiliteit zijn symptomatisch voor ontwikkelingslanden, terwijl mogelijke oorlogsdreigingen en zwak bestuur en geen wijdverbreide visie voor een PPP-netwerk het allemaal moeilijk maken om particuliere investeringen aan te trekken. Een behoorlijk risico voor beleggers!

Verder moeten meer politieke en economische risico's worden geminimaliseerd. Investeren in een infrastructuurproject is riskant voor de particuliere investeerder en de overheid moet risico's minimaliseren om meer PPP'en naar haar markt te trekken.

Ook de toezeggingen van de particuliere sector moeten worden geoptimaliseerd; de regering moet de verbintenissen van de particuliere sector optimaliseren om het effect van het PPP op de economie te maximaliseren. PPP-regelingen met een grotere betrokkenheid van de particuliere sector zullen bijdragen aan de groei van het BBP. "De overheid moet contractuele overeenkomsten promoten en onderhandelen die de particuliere sector aanmoedigen om meer geld te investeren, expertise over te dragen en te verhogen."

De regering moet zorgen voor een degelijk regelgevingssysteem om de inzet van middelen en de overdracht van knowhow te maximaliseren. Concurrerende markten leveren voordelen op voor zowel de consument als de overheid door de prijzen te verlagen, meer diensten te creëren en een grotere toegankelijkheid te bieden, maar de overheid moet ook een aantal beleidsmaatregelen vaststellen die de toegankelijkheid van concurrentie en productkeuze stimuleren.

Een ander belangrijk thema is goed bestuur. Er is behoefte aan een eerlijk en transparant inkoopstelsel, waarbij de private sector er zeker van is dat de beste aanbesteding wordt geselecteerd via een onafhankelijke instantie (intern of internationaal).

5 Juridisch kader

5.1 Waarom een PPP-beleid opstellen?

Het proces van het formuleren van een PPP-beleid in de beginjaren van het PPP-programma zal de overheid helpen bij het beantwoorden van vragen als:

- Waarom heeft de overheid besloten een PPP-programma te starten?
- Hoe verwacht het kabinet dat het PPP-programma bijdraagt aan sociale en economische ontwikkeling?
- In welke sectoren kan de overheid PPP ondernemen?
- Wat worden de leidende principes van het PPP-programma?
- Welke instellingen zullen verantwoordelijk zijn voor het ontwerpen en implementeren van het PPP-programma?
- Hoe wordt omgegaan met ongevraagde voorstellen (USP's)?

Het beantwoorden van deze vragen in het PPP-beleid is de sleutel tot het verkrijgen van politieke steun voor het PPP-programma, zowel binnen de overheid als vanuit het publiek.

De PPP-beleid is ook een platform om met potentiële investeerders te communiceren over: Hoe de overheid PPP wil ontwikkelen en uitvoeren.

5.2 Samengevat, een PPP-beleid:

- ✓ Laat de overheid bepalen hoe zij PPP wil invoeren;
- ✓ stelt de scope en het kader vast voor de uitvoering van PPP-projecten;
- ✓ Geeft een duidelijk signaal aan zowel de publieke en private sector als de civiele samenleving over de inzet van de overheid om PPP in te voeren in een open, transparante manier;
- ✓ Stelt het actieplan of de prioriteiten voor de uitvoering van PPP's vast;
- ✓ Definieert institutionele verantwoordelijkheden en belangrijke goedkeuringen; en
- ✓ Definieert eventuele specifieke ondersteunende maatregelen die nodig zijn om PPP's te faciliteren.

5.3 Typische onderdelen van een PPP-beleid

Het PPP-beleid is een document op hoog niveau dat doorgaans minimaal ingaat op de volgende vier componenten:

- ✓ De doelstellingen van het PPP-programma;
- ✓ De reikwijdte van het PPP-programma;
- ✓ De belangrijkste institutionele verantwoordelijkheden en goedkeuringen; en
- ✓ De leidende principes van het PPP-programma.

5.4 PPP-beleid versus PPP-wetten

Het PPP-beleid is een overheidsdocument op hoog niveau. Het biedt niet de gedetailleerd wettelijk kader voor PPP's (d.w.z. een PPP-wet of -regelgeving), ook niet de gedetailleerde richtlijnen verstrekken die doorgaans in PPP-handleidingen staan en Richtlijnen. Toch is het PPP-beleid een belangrijk en fundamenteel eerste stap naar deze meer gedetailleerde beleidscomponenten, en zou moeten zijn: ontworpen met deze overkoepelende rol in het achterhoofd. De belangrijkste verschillen tussen deze componenten van het institutionele kader worden geïllustreerd hieronder.

PPP Policy	PPP Law	PPP Law
<p>Outlines the objectives, scope, and guiding principles of the PPP programme.</p> <p>Outlines the stages and procedures of the PPP Process.</p> <p>Defines the key approvals required throughout the PPP Process.</p> <p>Articulates the roles and responsibilities of the key agencies and departments.</p>	<p>Codifies the PPP programme and institutional framework into law.</p> <p>Provides a high-level definition of PPPs and guiding principles. Defines key approvals and institutional responsibilities at a high level.</p>	<p>Translates the PPP Law and/or PPP Policy into practical guidance for public officials.</p> <p>Provides step-by-step procedures that public officials need to follow at each stage of the PPP Process.</p> <p>Provides guidance on how to ensure that guiding principles (such as value for money and fiscal affordability) are maintained at each stage of the PPP Process.</p>

Het is belangrijk op te merken dat regeringen niet verplicht zijn om zowel een PPP-beleid en een PPP-wet om tot een succesvol PPP-programma te komen. Even voorstellen een PPP-wet, is geen noodzakelijke voorwaarde voor een succesvol PPP-programma. EEN overheid kan een effectief wettelijk kader scheppen voor PPP door te veranderen bestaande wet- of regelgeving die van invloed is op PPP-projecten. Hoewel veel regeringen PPP-wetten ingevoerd hebben. Enkele van de meest succesvolle PPP-programma's over de hele wereld, waaronder die van het Groot Brittannië en Australië, hebben geopereerd zonder een PPP-wet. Jamaica, dat ook een succesvolle PPP-programma heeft, heeft een PPP-beleid en een handleiding, maar geen PPP-wet.

Het Caribisch gebied herbergt twee rechtssystemen: Common-Law en Civil-Law. Landen die een common law-systeem volgen, zijn meestal voormalige Britse koloniën of protectoraten. Opkomende marktlanden die civielrechtelijke systemen volgen, zijn doorgaans: degenen die voormalige Franse, Nederlandse, Duitse, Spaanse of Portugese kolonies waren of protectoraten. In het Caribisch gebied zijn de civielrechtelijke rechtsgebieden Suriname, Haïti, Dominicaanse Republiek en de Nederlandse overzeese gebiedsdelen. Het civielrechtelijk systeem is een gecodificeerd systeem van de wet. Kenmerken van een civielrechtelijk systeem zijn onder meer:

- Er is over het algemeen een geschreven grondwet op basis van specifieke codes die zijn vastgelegd basisrechten en plichten;
- Alleen wetgevingsbesluiten worden als bindend beschouwd voor iedereen. Er is weinig ruimte voor precedent of door de rechter gemaakt recht in burgerlijke, strafrechtelijke en handelsrechtbanken; en
- Minder contractvrijheid — veel bepalingen zijn geïmpliceerd in een contract door: wet en partijen kunnen van bepaalde bepalingen niet contracteren.

Een civielrechtelijk systeem is over het algemeen meer prescriptief dan een common law-systeem. Echter, een regering onder een van beide systemen zal nog moeten overwegen of specifieke PPP-wetgeving nodig is om een succesvol PPP-programma mogelijk te maken. Er zijn een aantal bepalingen geïmpliceerd in een contract onder het civielrechtelijk systeem — er wordt minder belang gehecht aan het uiteenzetten van alle voorwaarden voor de relatie tussen de partijen in het contract zelf, aangezien onduidelijkheden kunnen worden verholpen of opgelost van rechtswege. Dit zal er vaak toe leiden dat contracten korter zijn dan gebruikelijk wet landen. In civielrechtelijke jurisdicties kunnen bepaalde vormen van infrastructuurprojecten worden aangeduid met: goed gedefinieerde juridische begrippen. Zo hebben concessies en affermage een bepaalde technische betekenis en structuur voor hen die niet kunnen worden begrepen of toegepast in een Common-Law land.

Of een land al dan niet een PPP-wet vereist, hangt af van de politieke milieu en rechtstraditie. PPP-wetten komen vaker voor in civielrechtelijke landen dan in common law-landen. In Latijns-Amerika hebben bijvoorbeeld alle regeringen met succesvolle PPP-programma's zijn geslaagd voor PPP- en/of concessiewetten.

6 Conclusie & aanbevelingen

Het is duidelijk dat een summier PPP aanpak niet op zichzelf staat. Desalniettemin is een complexe bureaucratische lange aanpak ook niet aan te raden. Voorgesteld wordt om een 2-sporig aanpak uit te stippelen:

1. Initiatie van PPP-projecten per ministerie
2. PPP-beleid regering breed opstellen

Ad 1. Initiatie PPP

Voor het starten van een PPP-project (in welke vorm dan ook) is het van belang alle feiten eerst op rij te zetten en aldus een te beoordelen businesscase te creëren. Hiertoe bestaan diverse handleidingen die ten minste richting gevend op hoofdlijnen zijn. Verwacht wordt dat men per case zelf de feiten opzoekt en op rij zet.

“Handleiding Publieke Businesscase” van Ministerie van Financiën (Nederland) is downloadbaar en geschreven in begrijpbare taal. Centraal staat het vooraf duidelijk in beeld brengen wat men wenst met alle (financiële) in's en out's en idem risico's. En vervolgens van deze feiten een stapsgewijze afweging maakt (eerst kwalitatief (welke in's en out's), vervolgens kwantitatieve (welke kosten stromen)). Deze benadering komt in de buurt van een Kosten/Baten Analyse, Value for Money Analyse.

Over het algemeen is een PPP-project financieel levensvatbaar voor een particuliere entiteit (investeerder) als de inkomsten uit het project de kosten dekken en voldoende rendement op de investering opleveren.

Aan de andere kant hangt de levensvatbaarheid van het project voor de overheid af van de efficiëntie ervan in vergelijking met financiering van het project met eigen overheidsmiddelen. Daarbij valt op te merken dat ook als de overheid geld zou kunnen lenen tegen betere voorwaarden dan een particuliere onderneming zou kunnen, andere factoren dit specifieke voordeel teniet kunnen doen. Bijvoorbeeld de expertise en efficiëntie die de particuliere entiteit naar verwachting heeft c.q. zal geven, en evenzo de factor risico-overdracht.

Vaak draagt de particuliere entiteit een aanzienlijk deel van de risico's. Dit zijn enkele van de meest voorkomende risico's:

- Politiek risico: vooral in de ontwikkelingslanden vanwege de mogelijkheid van dramatische politieke veranderingen van de ene op de andere dag.
- Technisch risico: bouwmoelijkheden, bijvoorbeeld onvoorziene bodemgesteldheid, uitsplitsing van apparatuur
- Financieringsrisico: wisselkoersrisico en renteschommelingen, marktrisico (verandering in de grondstofprijzen), inkomensrisico (te optimistische cashflowprognoses), risico van kostenoverschrijding.

Het dragen van deze risico's heeft daarbij wel een prijskaartje. Daarom is het zaak de risico's in beeld te brengen en daar waar mogelijk onder te brengen bij de beste partij om dit risico te dragen. Slechts dan kunnen de meest optimale kosten bereikt worden.

Het gefaseerd werken naar de realisatie van projecten op korte termijn is in de bijlage opgenomen.

Ad 2. Formuleren Nationale PPP-beleid

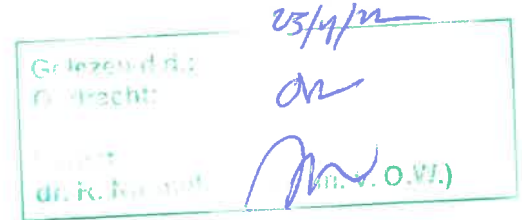
De Overheid stelt regels voor het aangaan van PPP-overeenkomsten; besloten zou moeten worden welk ministerie hierin de lead moeten hebben (Financiën?). Het voorschrift zou een soort Aanbestedings Reglement voor PPP-projecten moeten worden. (Rules for Procurement of PPP-projects). Hierbij kan een Commissie Nationaal PPP beleid worden ingesteld om de aangehaalde factoren in hoofdstuk 5 nader te analyseren.

Hr. A. H. Hassankhan

Adviseur minister Openbare Werken

MISSIVE VOORSTEL PPP BESLUITVORMING					
Fase:	Subfase:	Actie:	Verantwoordelijke:	Goedkeuring door:	
A.1	Markt interesse analyse	Longlisting projecten	Sector ministerie	RVM	
A.2		Intentie Bekendmaking shortlist projecten (REOI)	Vakministerie	Vakminister	
A.3		Letter of Interest (LOI)	Investeers	Vakministerie	
A.4		Registratie van belangstellenden (incl. presentatie), due diligence en ervaring	Vakministerie	Vakministerie	
A.5		Shortlisten inschrijvers	Cluster ministers (cq ppp-team)	Vakminister	
B.1	Pre-Feasibility	Quick scan marktbehoefte dienst	Investeeder\sector ministerie	Cluster ministers (cq ppp-team)	
B.2		Concept PPP keuze	Investeeder\sector ministerie	Cluster ministers (cq ppp-team)	
B.3	Feasibility	Terms of Reference (TOR)	Vakministerie	Vakminister	
B.4		Feasibility report	Investeeder	Vakministerie/RVM	
B.5		Concept PPP-overeenkomst	Investeeder\Vakministerie	MinFin	
C.2	Contractering	Request for Proposal (RFP)	Vakministerie	RVM	
D.1	Uitvoering	Projectplan formuleren (Fasering, tijdschema, subcontracting, arbeid, materialen, etc.)	Investeeder	Vakministerie	
D.2	Subcontracting	Contractering onderdelen	Investeeder	Investeeder	
E	Post-Oplevering	Onderhoud en Managementcontracten	Investeeder	Vakministerie\MinFin	

MINISTERIE VAN OPENBARE WERKEN

Mr. Jagernath Lachmonstraat no. 167, Paramaribo, Suriname
Tel. 490777 | Email : sec.minister@publicworks.gov.sr | Website: <http://publicworks.gov.sr/>

VERSLAG GEHOUDEN PRESENTATIE PROCEDURE VOOR PUBLIC PRIVATE PARTNERSHIP

Datum: dinsdag 12 april 2022
Locatie: conferentiezaal Ministerie van Openbare Werken
Aanvangstijd: 13.10u.
Aanwezigen: zie presentielijst.

De minister van Openbare Werken heet een ieder welkom en geeft aan dat het de bedoeling is om middels een presentatie te geraken tot het besluitvormingsproces in het kader van de te volgen procedure om te komen tot een PPP.

Dhr. Anwar Hassankhan heeft de presentatie gehouden.

Eindconclusies:

- screening van de projecten dient aan het begin van het proces te geschieden en ook gaandeweg het traject indien additionele informatie beschikbaar komt;
- bij de screening de tools van de Wereldbank te gebruiken;
- standaardprocessen voor alle ministeries te doen gelden en alvast te beginnen met het gepresenteerd proces welke gaandeweg verder kan worden ontwikkeld.

De bijeenkomst is om 14.30u afgesloten.

Opgemaakt door:

Mr. E. Mohangoo
(Beleidsadviseur)

MINISTERIE VAN OPENBARE WERKEN

Mr. Jagernath Lachmonstraat no. 167, Paramaribo, Suriname
Tel. 490777 | Email : sec.minister@publicworks.gov.sr | Website: <http://publicworks.gov.sr/>

Presentielijst

Activiteit: *PPP*

Datum: *12/4/22*

Tijd: *13.00 -*

Locatie: *Conferentie O.W.*

Nr	Naam	Afdeling	Emailadres	Paraaf
1	Sital Virayshri	Min LW	virayshri_sital@btm.com	AS
2	Kees Boender	OW	boenderca@gmail.com	<i>VB</i>
3	Soekhoe Rewita	Min OW	rewita.soekhoe@gmail.com	<i>RS</i>
4	Vidjay Durgamorsi	Min OW	vidjaydurgamisier@outlook.com	<i>J</i>
5	R. Katisingh	Min OW	rakeshkatisingh@gmail.com	<i>JK</i>
6	Jimmy Narain	Min OW		<i>JA</i>
7	Bidia Bissumbhar	BiBiS	bidia_bissumbhar@gmail.com	<i>Bidi.</i>
8	Raphealla Atampri	Min N+I	Raphealla84@gmail.com	<i>R</i>
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

MINISTERIE VAN OPENBARE WERKEN

Mr. Jagernath Lachmonstraat no. 167, Paramaribo, Suriname
Tel. 490777 | Email : sec.minister@publicworks.gov.sr | Website: <http://publicworks.gov.sr/>

No: POWSS1/22

Aan : De Directeur van het Directoraat
Civieltechnische Werken;
Bouw- en Stedebouwkundige Werken;
Adviseurs, de heren Boender en Hassankhan
Mr. E. Mohangoo en Mr. J. Narain

Cc :

Uw referentie :

Datum : 4 april 2022

Bijlage(n) : 1 (één)

Onderwerp : Uitnodiging bespreking voorstel raamwerk PPP-Woningbouw

Geachte heren,

Middels deze wordt u uitgenodigd voor een bespreking c.q. discussie inzake "voorstel Raamwerk PPP-Woningbouw (beleid en procedures) dd. 7 maart 2022". Ten eerste zal het ministerie van Openbare Werken een korte inleiding houden, waarna er tot discussie en feedback zal worden overgegaan.

Datum : Dinsdag 12 april 2022

Tijd : 13:00 u. – 15:00 u. n.m.

Locatie: Grote Conferentiezaal van het ministerie van Openbare Werken

Adres : Mr. J. Lachmonstraat no. 167

Gaarne uw aanwezigheid te bevestigen op het nummer 490777.

Ik stel uw participatie zeer op prijs.

Hoogachtend,

Minister van Openbare Werken,

dr. Riad J. Nurmohamed

(App: 8500283 / E: riadnur@hotmail.com)